

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ТВАРИННИЦЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

¹Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

Анотація: У роботі охарактеризовано державну підтримку тваринницької галузі та окреслено основні напрями її оптимізації.

Ключові слова: державна підтримка; тваринництво; інновації; переробка; розвиток.

Abstract: *The study examines state support for the livestock sector and identifies the main directions for its optimization.*

Key words: state support, livestock sector, innovations, processing, development.

Зважаючи на значну складову тваринницької продукції у повноцінній системі продовольчої безпеки країни, впродовж останніх років на національному рівні було ініційовано відродження тваринницької галузі. Так, з метою підтримки галузі та посилення її конкурентоспроможності на початку 2026 р. уряд затвердив Державну цільову економічну програму розвитку тваринництва на період до 2033 року [1], де основними цілями визначено нарощування кількісного та якісного складу поголів'я сільськогосподарських тварин; впровадження інноваційних підходів під час утримання, годівлі та розведення тварин; забезпечення належного ветеринарно-санітарного стану тваринницьких господарств; впровадження стандартів ЄС щодо практик належного поводження з тваринами, принципів біоетики та благополуччя сільськогосподарських тварин; підтримка малих та середніх виробників шляхом заохочення кооперації та укрупнення фермерських господарств; розширення пропозиції якісної агропродукції на внутрішньому ринку та збільшення експортних можливостей; розвиток переробної ланки та стимулювання екологізації процесів виробництва й переробки. Крім того, прогнозоване нарощування поголів'я створить передумови для інтенсивнішого застосування органічних добрив з метою підвищення родючості ґрунтів. Також з березня 2026 р. втратив чинність ЗУ №2498-XII від 25.06.1992 р. "Про ветеринарну медицину", через введення в дію ЗУ №1206-IX від 4.02.2021 р. "Про ветеринарну медицину та благополуччя тварин", який регулює відносини щодо забезпечення захисту здоров'я тварин, благополуччя тварин, ветеринарної практики, виробництва, обігу та застосування ветеринарних лікарських засобів, а також обігу побічних продуктів тваринного походження, з урахуванням міжнародних зобов'язань України, зокрема в рамках європейської інтеграції.

На жаль, протягом останніх десятиліть вітчизняна тваринницька галузь характеризується скороченням виробництва та структурними змінами у виробництві. Так, у 2025 р. обліковувалося 2 млн голів ВРХ, що на 31% менше, ніж у довоєнному 2021 р. Найбільше скорочення спостерігалось в приватних домогосподарствах та на сході країни, що зумовлено воєнними ризиками. Зважаючи на сучасні виклики, а також великий потенціал розвитку м'ясної та молочної промисловості, беззаперечно важливою є *підтримка розвитку галузі*. Наразі державна допомога передбачає надання субсидій, грантів, компенсацій, а також пільгових кредитів. Серед ключових інструментів кредитування аграрних виробників є державна програма «Доступні кредити 5-7-9%», яка спрямована на забезпечення доступу до пільгового кредитування завдяки державній компенсації частини відсоткової ставки. Зокрема протягом шести років дії програми загалом було залучено близько 500 млрд грн. У 2026 р. основними напрямками залучення коштів в рамках зазначеної програми були наступні: кредитування з високим воєнним ризиком – 4,5 млрд грн, переробна промисловість – 3,6 млрд грн, інвестиційні проєкти – 1,9 млрд грн. Слід зазначити, що з 2024 р. основні орієнтири програми було змінено, сфокусувавшись на інвестиціях та переробці. Також у 2025 р. схвалено рішення щодо

підтримки аграрної сфери, зокрема пролонговано максимальний строк пільгового кредитування для виробників аграрної продукції до 31 березня 2027 року, забезпечивши можливість продовження дії чинних договорів, що дозволить зменшити ризики дефолтів [2]. З початку повномасштабного вторгнення РФ понад 100 млрд грн кредитних ресурсів (в рамках зазначеної програми) було спрямовано на підтримку сільгосптоваровиробників та переробку аграрної продукції.

Окрім відшкодування відсотків за кредитами та грантових програм, спрямованих на розвиток садівництва, ягідництва, виноградарства та тепличних господарств, у Державному бюджеті на 2026 р. передбачено підтримку аграріїв у розмірі понад 14 млрд грн, що на 47% більше, ніж у 2025 р. Допомогу розподілено за такими напрямками: фінансова підтримка сільгоспвиробників (прифронтові території, страхування, зрошення) – 9,5 млрд грн; підтримка фермерів (кредитування, дотації на 1 га, тваринництво (утримання корів, кіз та овець)) – 2,6 млрд грн; а також гуманітарне розмінування сільськогосподарських земель – 2 млрд грн [5]. Програму часткової компенсації вартості будівництва та реконструкції тваринницьких комплексів, а також вартості закуплених племінних тварин, було запроваджено урядом з 2025 р. [3]. Йдеться про відшкодування аграріям до 25% витрат на будівництво або реконструкцію ферм, доїльних залів та переробних потужностей, а також витрат на закупівлю нетелів та телиць вітчизняного походження (для прифронтових територій – до 50%). Згідно з даними Мінекономіки [4], станом на кінець 2025 р. за напрямом «Часткове відшкодування вартості будівництва та/або реконструкції тваринницьких ферм і комплексів для утримання ВРХ...» передбачено компенсаційні виплати у розмірі 116 млн грн, які розподілено між ТОВ «Молоко вітчизни» (80,0 млн грн), СПОП «Відродження» (18,9 млн грн), ФГ «Перлина Полісся» (9,6 млн грн) та ФГ «Перлина Турії» (7,8 млн грн), що свідчить про обмежену кількість проєктів, що мали доступ до фінансування та відповідали умовам програми. Водночас в рамках комплексу заходів, зосереджених на підтримці аграріїв на прифронтових територіях, передбачено компенсацію до 30% витрат на придбання рибопосадкового матеріалу, що сприятиме стимулюванню рибництва.

Узагальнюючи сказане вище, зазначимо, що у 2026 р. держава посилює підтримку, спрямовуючи її на основні напрями аграрного розвитку в умовах війни, проте масштаби витрат, ризиків в аграрній сфері, а також євроінтеграційні устремління, свідчать про доцільність подальшого розширення державної допомоги. В цьому контексті актуалізується доцільність стимулювання модернізації галузі, оновлення її інфраструктури, а також екологізації процесів виробництва й переробки, що є необхідною умовою переходу вітчизняного тваринництва до стандартів ЄС.

Отже, впровадженням належної державної підтримки тваринництва сприятиме підвищенню ефективності та стабільності галузі, розширенню можливостей для малих і середніх виробників, зміцненню позицій української продукції тваринного походження на внутрішньому й зовнішньому ринках, а також впровадженню екологічно безпечних технологій у практику ведення тваринництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Постанова КМУ N 72 від 21 січня 2026 р. «Про затвердження Державної цільової економічної програми розвитку тваринництва на період до 2033 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/72-2026-%D0%BF#Text>

2. Міністерство економіки, довілля та сільського господарства України (2026). «Доступні кредити 5–7–9%»: за шість років дії програми бізнес залучив понад 471 млрд грн. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/020d2af0-2b7e-47b4-9ea2-200a6e84882f?lang=uk-UA&title=DostupniKrediti5-7-9-ZaShistRokivDiiProgramiBiznesZaluchivPonad471-MlrdGrn>

3. Постанова КМУ №950 від 6 серпня 2025 р. «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки розвитку тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-poriadku-vykorystannia-koshtiv->

peredbachenykh-u-derzhavnomu-biudzheti-t60825

4. Наказ Мінекономіки № 3775 від 25 грудня 2025 р. «Про затвердження розподілу коштів, які спрямовуються для надання державної підтримки розвитку тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції за напрямом «Часткове відшкодування вартості будівництва та/або реконструкції тваринницьких ферм і комплексів для утримання великої рогатої худоби, доїльних залів та/або потужностей (об'єктів) з переробки побічних продуктів тваринного походження у галузі скотарства, що належать до II і III категорії» між отримувачами». URL: <https://me.gov.ua/view/f457a4f6-68ef-4ee1-9cc7-8e7ea5cde21c>

5. Міністерство фінансів України (2025). Підтримка аграріїв у бюджеті-2026: відновлення виробництва, розмінування та розвиток фермерства. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/pidtrimka_agrariiv_u_biudzheti-2026_vidnovlennia_virobnitstva_rozminuvannia_ta_rozvitok_fermerstva-5488

Дідковська Людмила Іванівна, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу форм і методів господарювання в агропродовольчому комплексі, Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України», Київ, e-mail: luda_d2005@ukr.net

Didkovska Liudmyla I. – PhD in Economic Sciences, Senior Researcher, Senior Researcher of Department of the forms and methods of management in the agro-food complex, Institute for Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, e-mail: luda_d2005@ukr.net

